

Southern Methodist University

SMU Scholar

Faculty Journal Articles and Book Chapters

Faculty Scholarship

1973

Industrial Property Rights in Ethiopia (Amharic Language)

Peter Winship

Southern Methodist University, Dedman School of Law

Recommended Citation

Peter Winship, Industrial Property Rights in Ethiopia, 9 J. Ethiopian L. 346 (1973)

This document is brought to you for free and open access by the Faculty Scholarship at SMU Scholar. It has been accepted for inclusion in Faculty Journal Articles and Book Chapters by an authorized administrator of SMU Scholar. For more information, please visit <http://digitalrepository.smu.edu>.

የኢትዮጵያ ሕግ መጽሐፍት JOURNAL OF ETHIOPIAN LAW

፱ኛ : ሾልዩም : ቁጥር : ፪ ።
ታኅሣሥ : ፲፱፻፷፮ : ዓ. ም.

Vol. IX No. 2
DECEMBER 1973

በዚህ : እትም :

IN THIS ISSUE

ማውጫ ።

ገጽ ፡

የፍርድ ፡ ጉዳዮች ።	208
የኤርትራ ፡ ሕግጋት ፡ እንቅጥልሽ ፤	
በፋሲል ፡ ናሆም ።	258
የእንዱስትሪ ፡ ንብረት ፡ መብት ፡ በኢትዮጵያ ፤	
በፒተር ፡ ዊንሺፕ ።	346
ሕግና ፡ የሕብረተሰብ ፡ ለውጥ ፡ በአፍሪካ ፤ ስለ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሁኔታ ፡ የመጀመሪያ ፡ አስተያየት ፤	
በዳንኤል ፡ ኃይሌ ።	366
አሥረኛ ፡ የዲኑ ፡ ዓመታዊ ፡ መግለጫ ፤	391

TABLE OF CONTENTS

Case Reports	217
Enigma of Eritrean Legislation	
by Fasil Nahum	307
Industrial Property Rights in Ethiopia	
by Peter Winship	357
Law and Social change in Africa: Preliminary Look at Ethiopian Experience	
by Daniel Haile	380
Tenth Annual Report From the Dean	419

የእንዱስትሪ : ንብረት : መብት : በኢትዮጵያ ። *

በፒተር : ዊንሺፕ ። **

የእንዱስትሪ : ንብረት : መብትን : የሚመለከት : አንድ : ልዩ : ሕግ : እንደ ሚታወጅ : እ.አ.አ. የ፲፱፻፳፮ : የንግድ : ሕግ : ቢያመለክትም : እንኳ : የኢትዮጵያ : ንጉሠ : ነገሥት : መንግሥት : ይህንን : ሕግ : አላወጀም ፤ እንዲሁም : ከተረቀቀው : የንግድ : ምልክት : በስተቀር : ተስማሚ : የሆነውን : ረቂቅ : ሕግ : አላዘጋጀም ።¹ ሆኖም : ሠፊ : የሆነ : ሕግ : ያለመኖር : ያስከተለው : ታላቅ : ጥፋት : የለም ፤ እስከ : ቅርብ : ጊዜ : በኢትዮጵያ : የተፈጠሩት : ወይም : ከጥቅም : ላይ : የዋሉት : የንግድ : ምልክቶች : እና : የእንዱስትሪ : ፍልሰማዎች : ቁጥር : በጣም : ጥቂት : ነበር ። በተጨማሪም : ልዩ : ልዩ : የሕግ : አስተሳሰቦች : መጥተው : አሁንም : ቢሆን : ጥቂት : ሰዎችን : የንግድ : ምልክቶችንና : በኢንዱስትሪ : በኩል : የሚገኙትን : የተፈለሰሙ : ጥበቦች : እንዲጠበቁ : ለማድረግ : ይቻላል ።² ነገር : ግን : የእንዱስትሪ : መብትንና : እንዲሁም : በንግድና : በእንዱስትሪ : ሚኒስቴር : በሚገኘው : በንግድ : ምልክትና : በእንዱስትሪ : ባለቤትነት : መዝገብ : እንዲመዘገብ : የሚጠይቁ : ማመልከቻዎችና : የእንዱስትሪ : ባለሀብትነትን : የሚመለከቱ : ክሶች : እየበዙ : ስለሄዱ : መንግሥቱ : አስፈላጊ : የሆነውን : የእንዱስትሪ : ንብረት : ባለሀብትነት : ሕግ : በዝርዝር : ለማውጣት : ማሰብ : አለበት ። በዚህ : ጽሑፍ : ለማሳየት : የምንፈልገው : ምንም : እንኳ : አንዳንድ : ክፍሎች : በእንዱስትሪ : በኩል : የፈለሰሙትን : ጥበቦች : ለመጠበቅም : ቢችሉ : በአሁኑ : ጊዜ : ያለው : የሕግ : ምስቅልቅል : አዲስ : ሕግ : ወጥቶ : እንዲያብራራው : እንደሚያስፈልግ : ነው ። ይህንንም : ዓላማ : ከግቡ : ለማድረስ : የሚያስችለው : ከሁሉ : የተሻለው : ዘዴ : ከአሥራ : ሁለት : ዓመት : በፊት : የንግድ : ሕጉ : ያመለከተውን : ሰፊ : የሆነና : ሁሉን : የሚያመለክት : ሕግ : ማዘጋጀትና : ማወጅ : ነው ።

፩. ዓለም—አቀፍ : (ኢንተርናሲዮናል) : ውሎች ።

በኢትዮጵያ : ውስጥ : ለሚገኙ : የእንዱስትሪ : ንብረት : መብቶች : ምንጭ : የሚሆኑ : የዓለም—አቀፍ : ውሎች : ናቸው ። በአሁኑ : ጊዜ : ግን : በቀጥታ : እንዱስትሪ : ንብረት : መብቶችን : የሚመለከተው : በዩናይትድ : ስቴትስ : እና : በኢትዮጵያ : መካከል : የተፈፀመው : የወዳጅነትና : የኤኮኖሚ : ግንኙነት : ውል : ብቻ : ነው ።³ የዚህ : ውል : አንቀጽ : ፱ : ንዑስ : አንቀጽ : ፪ : እንደሚለው :—

* ፲፮ : ፪፻፳፫ : ላይ : የሚገኘው : የምጣድ : ክስና : ፲፮ : ፪፻፴፩ : ላይ : የሚገኘው : የንግድ : ምልክት : ክስ : ተመልክት ።

** በቀዳማዊ : ኃይለ : ሥላሴ : ዩኒቨርሲቲ : የሕግ : ፋክልቲ : አስተማሪ : ነበሩ ።

1. እንደ : እንግሊዘኛው : ትርጉም : ከሆነ : የንግድ : ሕጉ : ቁጥር : ፪፱፻፳፮ : ንዑስ : ቁጥር : ፪ : “የእንዱስትሪ : ንብረት : ባለቤትነት : በልዩ : ሕግ : ይደነገጋል” ይላል ። የአማርኛውና : የፈረንሳይኛው : ትርጉሞች : ግን : በይበልጥ : አስተካክለው : የሚናገሩት : ስለ : “እንዱስትሪ : ንብረት : ባለቤትነት : ሳይሆን : ስለ : “እንዱስትሪ : ሀብት” ነው ።
2. እ.ኤ.አ. ጎልድቦርግ : “የንግድ : ልዩ : ምልክት : በሕግ : ስለመጠበቅ” : የኢትዮጵያ : ሕግ : መጽሔት : ፳፻ : መጽሔት : በ፲፱፻፳፱ : ዓ.ም. : ፲፮ : ፪፻—፪፻፶፱ : እና : ከበታች : በሦስተኛው : ክፍል : ስለተፈለሰሙ : ጥበቦች : አጠባበቅ : የገለጹትን : ልዩ : ልዩ : አስተሳሰቦች : ይመለከቷል ።
3. የዩናይትድ : ስቴትስ : የውጭ : ጉዳይ : ሚኒስቴር : ትሪቲስ : ኤንድ : አዘር : ኢንተርናሽናል : አክቲስ : ተከታታይ : እትም : ፪፻፳፻፳፱ : ከዚህ : ዓለም : አቀፍ : ስምምነት : ጋር : ተያይዞ : የሚመጣው : የመጀመሪያው : ችግር : ስምምነቱ : ያለሌላ : ሕግ : ከሥራ : ላይ : ሊውል : ይችላልን : የሚለው : ጥያቄ : ነው ።

የሁለቱ ሀገሮች ፡ ዜጎችና ፡ ኩባንያዎች ፡ አግባብ ፡ ባላቸው ፡ ሕጎች ፡ መሠረት ፡ ምዝገባንና፡ሌሎች ፡ ፎርማሊቲዎችን ፡ አሟልተው ፡ ከተገኙ ፡ በሌላው ፡ ሀገር ፡ በሚጠቀሙባቸው ፡ የግል ፡ ፍልሰማ ፡ ጥበቦች ፡ የንግድ ፡ ምልክቶችና ፡ የንግድ ፡ ስሞች ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡ ጥበቃ ፡ ይሰጣቸዋል ።⁴

በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ መሠረት ፡ የዩናይትድ ፡ ስቴትስ ፡ ዜጎችና ፡ ኩባንያዎች ፡ ልክ ፡ እንደ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ የወንጀልና ፡ የፍትሐብሔር ፡ ክስ ፡ እያቀረቡ ፡ (የፍትሐብሔር ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፪ሺ፶፮ ፡ የንግድ ፡ ሕግ ፡ ቁጥሮች ፡ ፻፴፪—፻፴፬ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥሮች ፡ ፮፻፸፫ ፡ እና ፡ ፮፻፸፬(፩) ፡ ይመለከታል) ።⁵ ደግሞ ፡ በተጨማሪ ፡ ሌሎች ፡ የእንዱስትሪ ፡ ንብረቶችን ፡ መብት ፡ አውቆ ፡ የተላለፈ ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ፮፻፸፬(፪) ፡ ስለ“እንዱስትሪ ፡ ንድፎችና ፡ ሥዕሎች ፡ ወይም ፡ በምስክር ፡ መዝገብ ፡ ላይ ፡ የተጻፉ ፡ ወይም ፡ ባገር ፡ ደንቦች ፡ ወይም ፡ በኢንተርናሲዮናል ፡ ስምምነት ፡ በሚገባ ፡ የተጠበቁትንና ፡ የተመዘገቡትን ፡ ክፍውቀት ፡ የመነጨ ፡ ጥበቦችን ፡ ወይም ፡ የተመሰከረላቸውን ፡ የሥራ ፡ ዓቅዶች ፡ የተከለከለውን ፡ ሥራ ፡ የሠራባቸው ፡”⁶ ይቀጣል ።

የዩናይትድ ፡ ስቴትስ ፡ እና ፡ የኢትዮጵያ ፡ ዓለም—አቀፍ ፡ ውል ፡ አንዳንድ ፡ የትርጉም ፡ ችግሮችን ፡ አስከትሏል ። ለምሳሌ ፡ በእንዱስትሪ ፡ በኩል ፡ የተፈለሰው ፡ ጥበቦችን ፡ የሚያስከብሩ ፡ ሕጎችን ፡ ባላዘጋጀበትና ፡ ባላወጀበት ፡ ጊዜ ፡ ኢትዮጵያ ፡ በውሉ ሥር ፡ ያለባትን ፡ ግዴታ ፡ ማለት ፡ ለአሜሪካ ፡ ዜጋዎችና ፡ ኩባንያዎች ፡ “አጥጋቢ ፡ ጥበቃ” ፡ አድርጋለች ፡ ለማለት ፡ ይቻላል ፡ ወይ ? አንድ ፡ ሰው ፡ አንቀጽ ፡ ፱ ፡ ንዑስ ፡ አንቀጽ ፡ ፪ን ፡ ከሥራ ፡ ላይ ፡ ለማዋል ፡ ሌላ ፡ ሕግ ፡ አያስፈልገውም ፤ ስለዚህም ፡ በፍትሐብሔር ፡ ክስ ፡ ሊከበር ፡ የሚችል ፡ የንብረት ፡ መብት ፡ ያስገኛል ፡ ካላለ ፡ በስተ

ይህም ፡ አንቀጽ ፡ ፱ ፡ ንዑስ ፡ አንቀጽ ፡ ፪ ፡ ለአሜሪካ ፡ ዜጎች ፡ በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ መብቶችን ፡ ይሰጣቸዋል ፡ ማለት ፡ ነው ፡ ወይስ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ መብቶችን ፡ ለመፍጠር ፡ የሚያስፈልጉትን ፡ የሀገር ፡ ውስጥ ፡ ሕጎች ፡ ለማወጅ ፡ ተስፋ ፡ ሰጥቷል ፡ ማለት ፡ ነው ? ለምሳሌ ፡ ያህል ፡ በተፈለሰው ፡ ጥበብ ፡ ላይ ፡ አንቀጽ ፡ ፱ ፡ ንዑስ ፡ አንቀጽ ፡ ፪ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ የንብረትነት ፡ መብት ፡ ይሰጣል፤ ማለት ፡ አንድ ፡ የአሜሪካ ፡ ዜጋ ፡ የፈለሰውን ፡ ጥበብ ፡ በፍትሐብሔርና ፡ በወንጀል ፡ ክስ ፡ ለማስከበር ፡ ይችላል? የንብረት ፡ መብት ፡ ከሰጠ ፡ ከተሻሻለው ፡ ሕግ—መንግሥት ፡ አንቀጽ ፡ ፴ ፡ ጋር ፡ ችግር ፡ ሊፈጠር ፡ ይችላል ፤ ምክንያቱም ፡ አንቀጽ ፡ ፴ ፡ “ሞናፖሊን ፡ የሚመለከቱ ፡ ዓለም ፡ አቀፍ ፡ ውሎችና ፡ እንዲሁም ፡ የዓለም—አቀፍ ፡ ስምምነቶች ፡ በንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ከመጽደቃቸው ፡ በፊት ፡ ምክር ፡ ቤቱ ፡ እንዲስማማባቸው ፡ ያዛል ። የእንዱስትሪ ፡ ባለቤትነት ፡ መብቶች ፡ ሞናፖሊን ፡ ይመለከታሉ ፡ ከተባለ ፡ የተባለው ፡ ችግር ፡ ሊመጣ ፡ ይችላል ። አሁን ፡ የምንነጋገርበት ፡ ዓለም ፡ አቀፍ ፡ ውል ፡ ግን ፡ የፀደቀው ፡ የተሻሻለው ፡ ሕግ—መንግሥት ፡ ከመታወጁ ፡ በፊት ፡ እ.አ.አ. በጥቅምት ፡ ፰ ፡ ፲፱፻፶፫ ፡ ነው ። ስለዚህም ፡ ፖርላማው ፡ እንዲስማማበት ፡ ባይጠየቅም ፡ እንኳ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶችም ፡ ሆኑ ፡ ተርጓሚዎች ፡ ውሉን ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ እንዲውል ፡ ማድረግን ፡ ቀጥለዋል ። አበራ ፡ ጀምበራ ፡ “በኢትዮጵያ ፡ ውል ፡ የመዋዋል ፡ ሥልጣንና ፡ የውል ፡ የበላይ ፡ ሕግነት ፡” የኢትዮጵያ ፡ ሕግ ፡ መጽሔት ፡ ፯ኛ ፡ መጽሐፍ ፡ እ.አ.አ. (፲፱፻፸፩) ገጽ ፡ ፫፻፸፩—፬፻፯ ፡ ይመለከታል ። የንብረት ፡ መብት ፡ ካልተፈጠረ ፡ ግን ፡ በዓለም ፡ አቀፍ ፡ ውል ፡ ምክንያት ፡ የሚመጣውን ፡ ግዴታ ፡ የንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ መንግሥት ፡ አሟልቷል?

4. በእዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ሥር ፡ የሚመጡት ፡ የተፈለሰው ፡ ጥበቦች ፡ የንግድ ፡ ስሞችና ፡ የንግድ ፡ ምልክቶች ፡ ብቻ ፡ መሆናቸውን ፡ ያስታውሷል ። እንደንድፎች ፡ እና ፡ እንደሞዴሎች ፡ ያሉት ፡ የሌሎቹ ፡ የእንዱስትሪ ፡ ዓይነቶች ፡ ጥበቃ ፡ በውል ፡ ሰጭውና ፡ በውል ፡ ተቀባይ ፡ ሥልጣን ፡ ሥር ፡ ተትተዋል ።
5. አንቀጽ ፡ ፱ ፡ ንዑስ ፡ አንቀጽ ፡ ፪ ፡ ያለሌላ ፡ ሕግ ፡ ከሥራ ፡ ላይ ፡ ለመዋል ፡ ይችላል ፡ ከተባለ ፡ አንድ ፡ የአሜሪካ ፡ ዜጋ ፡ ወይም ፡ ኩባንያ ፡ በውድድር ፡ ላይ ፡ ሳይሆን ፡ የንግድ ፡ ስሙን ፡ ወይም ፡ የንግድ ፡ ምልክቱን ፡ በኢትዮጵያ ፡ ለማስከበር ፡ ይችላል ፡ ይሆናል ።
6. “በኖሩት ፡ የዓለም ፡ አቀፍ ፡ ስምምነቶች ፡ የተጠበቀ” ፡ የሚለው ፡ አነጋገር ፡ ችግር ፡ ይፈጥር ፡ ይሆናል። የዓለም—አቀፍ ፡ ውል ፡ ያለሌላ ፡ ሕግ ፡ ከሥራ ፡ ላይ ፡ ለመዋል ፡ አይችልም ፡ ከተባለ ፡ በእንዱስትሪ ፡ በኩል ፡ የሚፈለሰው ፡ ጥበቦችን ፡ ይጠብቃል ፡ ለማለት ፡ ይችላል? ዓለም ፡ አቀፍ ፡ ውሉ ፡ በእንዱስትሪ ፡ በኩል ፡ የተፈለሰው ፡ ጥበቦችን ፡ ይጠብቃል ፡ ካልተባለ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፮፻፸፬

ቀር፡ “አጥጋቢ፡ ጥበቃ”፡⁷ የሚለው፡ ቃል፡ ጠበቅ፡ ብሎ፡ ቢተረጎም፡ እንኳ፡ ለእንድ፡ የተፈለሰመ፡ ጥበብ፡ የፍትሐብሔር፡ መፍትሔ፡ ስለማይሰጥ፡ የኢትዮጵያ፡ መንግሥት፡ አጥጋቢ፡ ጥበቃ፡ በሕግ፡ ለመስጠት፡ አልቻለም፡ ሊያሰኝ፡ ይችላል። የዩናትይድ፡ ስቴትስ፡ መንግሥት፡ ይህን፡ ጥያቄ፡ ባያነሳም፡ ወይም፡ አንድ፡ ሰው፡ በግሉ፡ ይህ፡ የዓለም—አቀፍ፡ ውል፡ የሚያስከትለውን፡ ግዴታ፡ በክስ፡ ለማስከበር፡ ባይችልም፡ ለኢትዮጵያ፡ መንግሥት፡ የሚሻለው፡ የዲፕሎማቲክ፡ ቀስቃሽነትን፡ ሳይጠብቅ፡ ኢትዮጵያውያንን፡ ሆነ፡ የውጭ፡ ሀገር፡ ሰዎችን፡ የሚጠብቅ፡ የሀገር፡ ውስጥ፡ ሕግ፡ ማውጣት፡ ነው።

ከአንቀጽ፡ ፱፡ ንዑስ፡ አንቀጽ፡ ፪፡ ጋር፡ ሊነሣ፡ የሚችለው፡ ሌላ፡ ችግር፡ “ምዝገባንና፡ ሌሎች፡ ፎርማሊቲዎችን፡ የሚመለከቱ፡ ሕጎችና፡ ደንቦች፡ ካሉ”፡ የሚለው፡ ሐረግ፡ ነው። በአሁኑ፡ ጊዜ፡ ኢትዮጵያ፡ ምዝገባን፡ የሚመለከት፡ በአግባቡ፡ መሠረት፡ የወጣ፡ ሕግ፡ የላትም። ሆኖም፡ የንግድና፡ እንዲሁም፡ ሚኒስቴር፡ በውስጥ፡ ደንብ፡ የሚተዳደሩ፡ የንግድ፡ ምልክትና፡ የእንዲሁም፡ ባለቤትነት፡ መዛግብት አለው።⁸ አንድ፡ አሜሪካዊ፡ የውስጥ፡ ደንቦች፡ አግባብ፡ ባለው፡ ሁኔታ፡ የወጡ፡ ሕጎች፡ አይደሉም፡ በማለት፡ እነዚህ፡ ሕጎች፡ የሚያዙትን፡ ሥነ—ሥርዓት፡ ሳያሟላ በእንዲሁም፡ በኩል፡ የፈለሰመውን፡ አንድ፡ ጥበብ፡ ክስ፡ በማቅረብ፡ ሊያስከበር፡ ይችላል፡ ወይ? የንግድ፡ ምልክቶችን፡ በሚመለከት፡ አንድ፡ ክስ፡ ላይ፡ የኢትዮጵያ፡ ጠቅላይ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ስለንግድ፡ ምልክቶች፡ እንዲህ፡ ብሏል፡ “አንዱ፡ ሰው፡ መብቱን፡ ለማስጠበቅ፡ በጊዜው፡ ከሥራ፡ ላይ፡ ባለው፡ ደንብ፡ መሠረት፡ በመጀመሪያ፡ ማስመዝገብ፡ አለበት።”⁹ ስለዚህም፡ የተሻለ፡ የሚመስለን፡ የአሜሪካ፡ ዜጋዎች፡ ወይም፡ ኩባንያዎች፡ በውስጥ፡ ደንቦች፡ መሠረት፡ በንግድና፡ የእንዲሁም፡ ሚኒስቴር፡ መመዝገባቸው፡ ነው። የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ ቁጥር፡ ፳፻፸፬(፪)፡ በእንዲሁም፡ በኩል፡ የተፈለሰሙ፡ ጥበቦችንና፡ ሌሎችም፡ የእንዲሁም፡ ንብረት፡ መብቶች፡ እንዲመዘገቡ፡ ያዛል።¹⁰

(፪)፡ አስፈላጊነቱ፡ ለምንድን፡ ነው? እዚህ፡ ለማሳየት፡ የምንፈልገው፡ ይህ፡ ቁጥር፡ ፳፻፸፬(፪)፡ እንደ፡ አንቀጽ፡ ፱፡ ንዑስ፡ አንቀጽ፡ ፪፡ ያሉትን፡ የዓለም—አቀፍ፡ ውሎች፡ ከሥራ፡ ለማዋል፡ የወጣ፡ የሀገር፡ ውስጥ፡ ሕግ፡ መሆኑን፡ ነው።

7. ማንም፡ መንግሥት፡ ያወጣውን፡ የሀገር፡ ውስጥ፡ ሕግ፡ የዓለም፡ ሰላም፡ እንደሚጠበቅበት፡ ነው፡ እያለ፡ ስለሚሠጋ፡ ይህ፡ ሐረግ፡ ጠበቅ፡ ብሎ፡ መነበብ፡ አለበት። ስለዚህ፡ የሚያዘው፡ በሕግ፡ ጥበቃን፡ ብቻ፡ የሚለይ፡ የሥነ—ሥርዓት፡ ሸክም፡ እንዳይኖር፡ ነው፡ ተብሎ፡ መተርጎም፡ አለበት።

8. ከበታች፡ በከፍል፡ አራት፡ የተገለፀውን፡ ይመለከታል።

9. ከሳሽ፡ አዛነው፡ ዓለሜ፡ ተከሳሽ፡ ሲንጀር፡ የስፈት፡ መኪና፡ ሃላፊነቱ፡ የተወሰነ፡ ኩባንያ፡ (የፍትሐብሔር፡ ይግባኝ፡ መዝገብ፡ ቁጥር፡ ፳፻፸፱/፱፮)፡ የኢትዮጵያ፡ ሕግ፡ መጽሔት፡ ፪ኛ፡ መጽሐፍ፡ (፲፱፻፷፮፡ እ.አ.አ.)፡ ገጽ፡ ፪፻፮—፪፻፲፱። ከፍርድ፡ ቤቱ፡ አስተያየቱ፡ ጋር፡ ብንስማማም፡ ባንስማማም መመዝገብ፡ ስለባለቤትነትና፡ ስለምልክቱ፡ አጠቃቀም፡ ለሕዝቡ፡ በማስታወቅ፡ በኩል፡ ጠቃሚ፡ አገልግሎት፡ አለው።

10. እላይ፡ ባለው፡ ክፍል፡ የተነገረው፡ በምንም፡ ዓይነት፡ በቂ፡ አይደለም። የተለዩ፡ አንዳንድ፡ ድርጊቶችን፡ ብንወስድ፡ ተጨማሪ፡ ችግሮች፡ ያጋጥሙናል። ለምሳሌ፡ አንድ፡ ሰው፡ በኢትዮጵያ፡ ውስጥ፡ አንድ፡ ምልክት፡ ካስመዘገበ፡ በኋላ፡ ሌላ፡ ሰው፡ ደግሞ፡ ተመሳሳይ፡ ወይም፡ አንድ፡ ዓይነት፡ የሆነ፡ ምልክት፡ በአሜሪካ፡ ቢያስመዘግብ፡ ምን፡ ይሆናል? በትክክል፡ ባልሆነ፡ የውድድር፡ ክስ፡ ላይ፡ ሊቀርብ፡ የሚችለው፡ ነጋዴው፡ “እውነተኛ፡ የንግድ፡ አሠራር፡ ተጠቅሟል፡ ወይስ፡ አልተጠቀም?” (የንግድ፡ ሕግ፡ ቁጥር፡ ፻፴፫(፩))፡ የሚለው፡ ስለሆነ፡ አስቀድሞ፡ የተደረገ፡ ማስመዝገብ፡ አመልካች፡ መሆን፡ የለበትም። ተመሳሳይ፡ ከሆኑ፡ ዕቃዎች፡ ጋር፡ ተያይዞ፡ በአብዛኛው፡ የዓለም፡ ክፍል፡ ምልክቱ፡ የታወቀ፡ ከሆነ፡ በአሜሪካ፡ ክስ፡ የሚያቀርበው፡ ከሳሽ፡ የተከሳሹ፡ ሥራ፡ ይህን፡ ጥቂቱን የሞራል፡ መለኪያ፡ እንደማያሟላ፡ ለፍርድ፡ ቤቱ፡ ማሳየት፡ ይችላል።

እንደነዚህ ፡ ካሉት ፡ ችግሮች ፡ በስተቀር ፡ አንቀጽ ፡ ፱(፪) ፡ ግልጽ ፡ ነው ፤ ማለትም ፡ የአሜሪካ ፡ ዜጎች ፡ ወይም ፡ ኩባንያዎች ፡ በአንዳንድ ፡ ሁኔታዎች ፡ በእንዱስትሪ ፡ በኩል ፡ የፈጠሯቸውን ፡ በተለይም ፡ በእንዱስትሪ ፡ በኩል ፡ የፈለሰሟቸውን ፡ ጥበቦች ፡ በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ ለማስከበር ፡ ሲችሉ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ግን ፡ የእንዱስትሪ ፡ መብቶች ፡ ልዩ ፡ ሕጎች ፡ ስላላወጡ ፡ ማስከበር ፡ አይችሉም ፡ ማለት ፡ ነው ። በእንዱስትሪ ፡ በኩል ፡ አንድ ፡ ጥበብ ፡ ለመፈልሰም ፡ የሚችሉት ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ጥቂት ፡ ስለሆኑ ፡ በዓለም ፡ አቀፍ ፡ ውሎች ፡ በእንዱስትሪ ፡ በኩል ፡ የሚገኙትን ፡ ጥበቦች ፡ በመጠበቅ ፡ ቴክኒዎሎጂ ፡ ወደሀገሯ ፡ እንዲገባ ፡ ለማበረታታት ፡¹¹ አሁን ፡ ያለውን ፡ አድላዊ ፡ ሁኔታ ፡ (የያንዳንዱን ፡ የዓለም—አቀፍ ፡ ውል ፡ በምክር ፡ ቤቱ ፡ እንዲያልፍ ፡ ማድረጉ ፡ የሚያመጣውን ፡ ችግር ፡ እንኳ ፡ ሳናነሳ) ፡ የንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ መንግሥት ፡ የእንዱስትሪ ፡ ንብረት ፡ አዋጅ ፡ እያዘጋጀና ፡ ለፓርላማው ፡ እያቀረበ ፡ የእንዱስትሪ ፡ ንብረት ፡ መብቶች ፡ የሚያስከትለውን ፡ ችግር ፡ እንዲያስወግድ ፡ ሊያበረታታ ፡ ይገባል ። ይኸውም ፡ አዋጅ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ ሥራውን ፡ ለሚያካሂዱ ፡ ሁሉ ፡ መሥራት ፡ አለበት ።

፪. የኤርትራ ፡ ሕግ ።

ኤርትራ ፡ በጠላት ፡ እጅ ፡ በነበረችበት ፡ ጊዜ ፡ የቅኝ ፡ ግዛት ፡ አስተዳዳሪዎችዋ ፡ የንግድ ፡ ምልክትን ፡ የተፈለሰሙ ፡ ጥበቦችን ፡ እና ፡ ንድፎችን ፡ የሚጠብቁ ፡ ሕጎች ፡ አውጀው ፡ ነበር ።¹²

እ.አ.አ. በ፲፱፻፶፪ ፡ በወጣው ፡ የኤርትራ ፡ ሕግ ፡ መንግሥት ፡ አንቀጽ ፡ ፶፮ ፡ መሠረት ፡ እነዚህ ፡ የኢጣልያ ፡ ሕጎች ፡ በፌዴሬሽን ፡ ግዛት ፡ ሥር ፡ በሆነችው ፡ በኤርትራ ፡ ላይ ፡ መሥራታቸውን ፡ እንዲቀጥሉ ፡ አድርጓል ።¹³ እ.አ.አ. በመጋቢት ፡ ፲፱፻፷፪ ፡ እንኳ ፡ በኤርትራ ፡ ያለው ፡ የዐቃቤ ፡ ሕጉ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ምንም ፡ መሻሻል ፡ ሳያስፈልጋቸው ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ለመቀጠል ፡ እንደሚችሉ ፡ ተናግሯል ።¹⁴ ባሁኑም ፡ ጊዜ ፡ ቢሆን ፡ በኤርትራ ፡ ጠቅላይ ፡ ግዛት ፡ የሚገኘው ፡ የንግድና ፡ የእንዱስትሪ ፡ ሚኒስቴር ፡ የጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ በኢጣልያ ፡ ሕጎች ፡ መሠረት ፡ በንግድ ፡ ምልክትና ፡ በእንዱስትሪ ፡ ባለቤትነት ፡ መዛግብት ፡ ለማስገባት ፡ አዳዲስ ፡ ማመልከቻዎችን ፡ ይቀበላል ።¹⁵

11. የተባበሩት ፡ መንግሥታትን ፡ የኤኮኖሚና ፡ የኅብረ—ሰብ ፡ ጉዳይ ፡ ክፍል ፡ 11 ፡ ሮል ፡ አፍ ፡ ፓተንትስ ፡ ኢን ፡ 11 ፡ ትራንስፈር ፡ አፍ ፡ ቴክኒዎሎጂ ፡ ቱ ፡ ዴቪሎፒኢንግ ፡ ካንትሪይስ ፡ (እ.አ.አ. ፡ ፲፱፻፷፱) ፡ እና ፡ ዩናይትድ ፡ ቢሩ ፡ ፎር ፡ 11 ፡ ፕሮቴክሽን ፡ አፍ ፡ ኢንቴሌክቸዋል ፡ ፕሮፕርቲ (ቢ.አይ.አርፒ.አይ) ፡ ሞዴል ፡ ሎው ፡ ፎር ፡ ዴቪሎፒኢንግ ፡ ካንትሪይስ ፡ አን ፡ ኢንቬንሽንስ ፡ (እ.አ.አ. ፡ ፲፱፻፷፭) ፡ ገጽ ፡ ፲፮ ፡ ይመለከታል ።

12. በኤ.ሞሪ ፡ የታተመ ፡ ማንዋል ፡ ዲ.ሊጅላዚያን ፡ ዴላኮሎንያ ፡ ኤርትራያ ፡ ጃኖ ፡ መጽሐፍ ፡ (በ፲፱፻፲፱ ፡ እ.አ.አ.) ፡ ገጽ ፡ ፻፵—፻፵፮ ።

13. አንቀጽ ፡ ፶፮(፩) ፡ “በሚያዝያ ፡ ፲፱፻፵፩ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ የነበሩት ፡ ሕጎችና ፡ ደንቦች ፡ እንዲሁም ፡ ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ የሚያውላቸው ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ካልሻሯቸው ፡ ... ያልተሻሻሉትና ፡ ያልተሻሻሉት ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ እንዳሉ ፡ ይቀጥላሉ ።” ይላል ። ሕገ—መንግሥቱን ፡ የኤርትራው ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ እ.አ.አ. ሐምሌ ፡ ፲ ፡ ፲፱፻፶፪ ፡ ተቀብሎታል ፤ ግርማዊ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥትም ፡ እ.አ.አ. ነሐሴ ፡ ፲፱፻፶፪ ፡ አጽድቀውታል ።

14. በኤርትራው ፡ የጠቅላይ ፡ ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ ጽሕፈት ፡ ቤት ፡ እ.አ.አ. በመጋቢት ፡ ፲፱፻፷፪ ፡ የተዘጋጀ ፡ ማስታወሻ ፡ (ያልታተመ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ጥናት ፡ እንስራትዩት ፡ እ.አ.አ.)

15. ከአቶ ፡ ዮሐንስ ፡ ብርሃኔ ፡ የአሥመራው ፡ የንግድ ፡ የእንዱስትሪና ፡ ተራዝም ፡ ሚኒስቴር ፡ ቅርንጫፍ ፡ አጠቃላይ ፡ ዲሬክተር ፡ ጋር ፡ እ.አ.አ. በየካቲት ፡ ፩ ፡ ፲፱፻፸፩ ፡ የተደረገ ፡ መጠይቅ ።

የኤርትራን፡ በፌዴሬሽን፡ መተዳደር፡ ያስቀረው፡ ትዕዛዝ፡ ቁጥር፡ ፳፯፡ እ.አ.አ
 በ፲፱፻፷፪¹⁶ ከወጣ፡ ወዲህ፡ ግን፡ የነዚህ፡ ሕጎች፡ ሥራ፡ ላይ፡ መዋል፡ በተለይም፡
 ለመመዝገብ፡ የሚጻፉትን፡ ማመልከቻዎች፡ መሻር፡ አለመሻር፡ አጠራጣሪ፡ ሆኗል።
 የነዚህ፡ ሕጎች፡ በሥራ፡ ላይ፡ መዋል፡ መቻላቸው፡ አጠራጣሪ፡ ከሆነ፡ በዚያው፡
 መጠን፡ አስመዝጋቢዎቹ፡ ለማግኘት፡ የሚሹት፡ የተፈለሰው፡ ጥበቦች፡ መጠበቅ፡
 ፈርሰዋል፡ ማለት፡ ነው።

ትዕዛዙ፡ በ፲፱፻፷፪፡ ሲወጣ፡ የነበረው፡ የሕጎቹ፡ መፍረስና፡ ያለመፍረስ፡ ጥር
 ጣሬ፡ የተፈጠረው፡ ከትዕዛዙ፡ አንቀጽ፡ ፮፡ ላይ፡ ለመመሥረት፡ በሚችሉት፡ የተ
 ለያዩ፡ አተረጓጎሞች፡ ነው።¹⁷ አንቀጽ፡ ፮፡ “እስካሁን፡ የነበረው፡ አስተዳደር፡ እን
 ዲቀጥል፡ የሚያስፈልግ፡ ከሆነ”፡ በዚያን፡ ጊዜ፡ የነበሩት፡ ሕጎች፡ ሁሉ፡ ተለይተው
 እስኪሻሩ፡ ድረስ፡ በሥራ፡ ላይ፡ ይውላሉ፡ ይላል። ባንድ፡ በኩል፡ በፊት፡ የነበሩት፡
 የኤርትራ፡ ሕጎች፡ በሥራ፡ ላይ፡ እንዳሉ፡ ለመቀጠል፡ የሚችሉት፡ የጠቅላይ፡ ግዛቱ፡
 የግል፡ አስተዳደር፡ አስተዳደሩ፡ እንዳይፈርስ፡ ለማድረግ፡ ወይም፡ በትዕዛዙ፡ አን
 ቀጽ፡ ፬፡ እና፡ ፭፡ የተሰጡትን፡ መብቶች፡ ለመጠበቅ፡ አስፈላጊ፡ ሲሆን፡ ብቻ፡
 ነው፡ ብሎ፡ ለመከራከር፡ ይቻላል።¹⁸ በሌላ፡ አነጋገር፡ ትዕዛዙን፡ በጠቅላላ፡ ስን
 መለከት፡ አንቀጽ፡ ፮፡ የወጣው፡ ሁሉም፡ የንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ተወላጆች፡ በአንድ፡
 ዓይነት፡ ሕግ፡ እንዲተዳደሩ፡ በማሰብ፡ አንድ፡ ዓይነት፡ የሆነ፡ አጠቃላይ፡ ሕግ፡ ለመመ
 ሥረት፡ ነው፡ ለማለት፡ ይቻላል። በሌላው፡ በኩል፡ ደግሞ፡ የትዕዛዙ፡ ዓላማ፡ አንድ
 ዓይነት፡ የሆነ፡ አጠቃላይ፡ ሕግ፡ በሀገሪቷ፡ ለመፍጠር፡ ሳይሆን፡ በፌዴሬሽኑ፡
 ውስጥ፡ ያሉትን፡ አንዳንድ፡ የአስተዳደር፡ ውዝግቦች፡ ለማስወገድ፡ ነው። ማለትም፡
 አንቀጽ፡ ፬፡ ፭፡ እና፡ ፮፡ የወጡት፡ የትዕዛዙ፡ በሥራ፡ ላይ፡ መዋል፡ የተሰጡትን፡
 መብቶች፡ ሆነ፡ እንዲሁም፡ የነበሩትን፡ ሕጎች፡ እንዳያደናቅፍ፡ ለማድረግ፡ ነው፡
 ብሎ፡ መከራከር፡ ይቻላል።¹⁹

16. የኤርትራ፡ በፌዴሬሽን፡ መተዳደር፡ መቅረትና፡ የኤርትራ፡ ከኢትዮጵያ፡ ጋር፡ በአንድ፡ ሕግ፡ ሥር፡
 የመተዳደር፡ ትዕዛዝ፡ እ.አ.አ. ፲፱፻፷፪፡ ቁጥር፡ ፳፯፡ ነጋሪት፡ ጋዜጣ፡ ፳፻፩ው፡ ዓመት፡ ቁጥር፡ ፪።
17. ለተባለው፡ አግባብነት፡ ያለው፡ የቁጥር፡ ፮፡ ክፍል፡ እንዲህ፡ ይላል፡ “የታወጁ፡ ውሳኔዎች፡ ሕጎ
 ችና፡ ደንቦች፡ ወይም፡ የነዚህ፡ አንዳንድ፡ ክፍሎች፡ ባሁኑ፡ ጊዜ፡ በኤርትራ፡ በሥራ፡ ላይ፡ የዋሉ፡
 ከሆነ፡ ... እስካሁን፡ የነበረውን፡ አስተዳደር፡ ማስቀጠል፡ አስፈላጊ፡ እስከሆኑ፡ ድረስ፡ ወደፊት፡
 በሚመጡ፡ ሕጎች፡ በግልጽ፡ እስኪተኩ፡ ድረስ፡ በሙሉ፡ በሥራ፡ ላይ፡ ይቀጥላሉ። እንዲሁም፡ እነ
 ዚህን፡ ከሥራ፡ ላይ፡ ሲያውል፡ የነበረው፡ አስተዳደር፡ በኢትዮጵያ፡ ንጉሠ፡ ነገሥት፡ መንግሥት፡
 ሥር፡ ሆኖ፡ ሥራውን፡ ይቀጥላል።”
 ለተለያዩ፡ አተረጓጎሞች፡ ለምሳሌ፡ ያህል፡ አር.ሢ.ሚንስ፡ “እ.አ.አ. ፲፱፻፷፭፡ የኤርትራ፡ የሠራተኛ፡
 አቀጣጠር፡ አዋጅ፡ ባሁኑ፡ ጊዜ፡ ያለው፡ አቋም”፤ የኢትዮጵያ፡ የሕግ፡ መጽሐት፡ ፭ኛ፡ መጽሐፍ፡
 (፲፱፻፷፭፡ እ.አ.አ.)፡ ገጽ፡ ፻፳፫—፻፴፯፡ በገጽ፡ ፻፳፮—፻፳፯፡ ላይ፤ ፻፯፡ ቫንደርሊንደን፡ኢንትርደክሲ.
 የን፡ ኢ፡ ድዋ፡ ሊትዮ፡ ሞዴርን፡ (፲፱፻፸፩፡ እ.አ.አ.)፡ ገጽ፡ ፯—፩.
18. ትእዛዙ፡ እስከ፡ ወጣበት፡ ማለት፡ እስከ፡ እ.አ.አ. ህዳር፡ ፲፭፡ ፲፱፻፷፪፡ ድረስ፡ በኢጣሊያዊያን፡ ሕግ፡
 መሠረት፡ የተሰጡ፡ የእንዲስትራ፡ ንብረት፡ መብቶች፡ በትዕዛዙ፡ ቁጥር፡ ፬፡ መሠረት፡ የተጠበቁ፡
 መብቶች፡ ስለሆኑ፡ በኤርትራ፡ የንግድ፡ የእንዲስትራና፡ ቱሪዝም፡ መሥሪያ፡ ቤት፡ (“በሥራ፡ ላይ፡
 የቆየው፡ አስተዳደር”)፡ የእንዲስትራ፡ ንብረት፡ መዝገቦችን፡ እንዳሉ፡ ማቆየት፡ አለበት። እንዲሁም፡
 ሕጎቹ፡ የምዝገባውን፡ አሠራርና፡ በመመዝገብ፡ የሚገኙትን፡ መብቶች፡ ማስከበር፡ መቀጠል፡ አለባ
 ቸው። አዲስ፡ ማመልከቻዎችን፡ መመዝገብ፡ ግን፡ ለመዝገቡ፡ መቀጠል፡ አስፈላጊ፡ ስላልሆኑ፡
 ከላይ፡ በተጠቀሱት፡ አተረጓጎሞች፡ መሠረት፡ መቅረት፡ አለባቸው።
19. አዋጆችን፡ በሚያውጁበት፡ ጊዜ፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ከፓርላማው፡ ጋር፡ እንዲሠሩ፡ ሕገ—መንግሥቱ፡
 ያለ፡ ስለዚህም፡ ንጉሠ፡ ነገሥቱ፡ አዋጆችን፡ ወደ፡ ፖርላማ፡ በማይሄደው፡ በትዕዛዙ፡ እንዲሸራ
 ቸው፡ መፍቀድ፡ በሕገ—መንግሥቱ፡ አንቀጽ፡ ፻፮—፻፳፪፡ የተነገሩትን፡ የሕግ፡ እወጃ፡ ሥነ፡ ሥርዓ
 ቶች፡ ማቃለል፡ ይሆናል። ይህ፡ አተረጓጎም፡ በሕገ—መንግሥቱ፡ አንቀጽ፡ ፳፯፡ ስለተሰጠው፡ የመ

አንድ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ስለኤርትራ፡ የኢንዱስትሪ፡ ንብረት፡ ሕግ፡ በሚሰጠው፡
ውሳኔ፡ የፓለቲካ፡ ጥያቄዎችንም፡ ስለማይዘነጋ፡ (እነዚህም፡ ጥያቄዎች፡ ሕጎቹን፡
ከሥራ፡ ላይ፡ ከማዋል፡ ይልቅ፡ የሚያደናቅፉ፡ ይመስላሉ፡) ²⁰ በንግድና፡ በእንዱ
ስትሪ፡ ሥራዎች፡ የተሠማሩ፡ ሰዎች፡ ከዚህ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ምን፡ ብሎ፡ እንደሚ
ፈርዱ፡ ለመገመት፡ ከማያስችለው፡ አጠራጣሪ፡ ሁኔታ፡ ይልቅ፡ በሕግ፡ መተዳደ
ርን፡ ይመርጣሉ፡ አሁን፡ ባለው፡ አጠራር፡ ሁኔታ፡ በኤርትራ፡ ውስጥ፡ ያለው፡
ይዘታ፡ ለአንድ፡ የኢንዱስትሪ፡ ጥበብ፡ ፈልሳሚ፡ የሚደረግለት፡ ጥበቃ፡ አጥጋቢ
አይደለም፡ ይህንን፡ ችግር፡ በሚገባ፡ ለማስወገድ፡ ከተፈለገ፡ የንጉሠ፡ ነገሥቱ፡
መንግሥት፡ በፊት፡ የነበሩትን፡ ሕጎች፡ እየለየ፡ ውድቅ፡ በማድረግ፡ ለጠቅላላ፡ የን
ጉሠ፡ ነገሥቱ፡ ግዛት፡ የሚሠራ፡ የኢንዱስትሪ፡ ንብረት፡ ሕግ፡ ማውጣት፡ አለበት፡

፫. በኢንዱስትሪ፡ የተፈለሰሙ፡ ጥበቦችን፡ የሚያስከብሩ፡ ሌሎች፡ አስተሳሰቦች፡

አንዳንድ፡ ሰዎች፡ የኢንዱስትሪ፡ ጥበቦችን፡ በኤርትራ፡ ውስጥ፡ በማስመዝገብ፡
ወይም፡ ባለም—አቀፍ፡ ውል፡ መሠረት፡ መብት፡ ያገኙ፡ የውጭ፡ ሀገር፡ ዜጎች፡
በመሆን፡ ለማስከበር፡ ሲችሉ፡ የንግድ፡ ስሞችንና፡ የንግድ፡ ምልክቶችን፡ ግን፡
አግባብ፡ የሌለው፡ ውድድር፡ ክስ፡ በማቅረብ፡ ማንኛውም፡ ሰው፡ በኢትዮጵያ፡ መብ
ቱን፡ ለማስከበር፡ ይችላል፡ ²¹ ፈልሳሚዎች፡ ወይም፡ የኢንዱስትሪ፡ ፕላን፡ ነዳፊ
ዎች፡ እስካሁን፡ መብታቸውን፡ ማስከበሪያ፡ የላቸውም፡ ሆኖም፡ ቀጥሎ፡ እንደምና
መለክተው፡ እነዚህ፡ ሰዎች፡ ፍርድ፡ ቤቶችን፡ መብታችንን፡ አስጠብቁልን፡ ብለው፡
ሊጠይቁባቸው፡ የሚያስችላቸው፡ አንዳንድ፡ አስተሳሰቦች፡ አሉ፡ ነገር፡ ግን፡ የነ
ዚህ፡ አስተሳሰቦች፡ በቂ፡ አለመሆን፡ ለሀገሪቱ፡ ራሱን፡ የቻለ፡ የኢንዱስትሪ፡ ንብ
ረት፡ ሕግ፡ ማስፈለጉን፡ ያስረዳል፡

ሀ. አግባብ፡ የሌለው፡ ውድድር፡

አበበ፡ የሚባለው፡ ነጋዴ፡ አንድ፡ ነገር፡ ይፈለስማል፡ ከሱ፡ ጋር፡ ተወዳዳሪ፡
የሆነው፡ ነጋዴ፡ በቀለ፡ ሳይከፍል፡ ወይም፡ አበበ፡ ሳይፈቅድለት፡ በተፈለሰመው፡
ነገር፡ ይጠቀማል፡ እንበል፡ በንግድ፡ ሕግ፡ ፻፴፫፡ መሠረት፡ የበቀለ፡ ዕቃ፡ መሸጥ፡
ወይም፡ የተፈለሰመውን፡ ጥበብ፡ በመጠቀም፡ አገልግሎት፡ መሰጠት፡ “እውነተኛ፡

ንግሥቱን፡ አስተዳደር፡ በሚወስን፡ ሥልጣን፡ የኤርትራን፡ በፈዴሬሽን፡ መተዳደር፡ ለማስቀረት፡
ያለውን፡ ሥልጣን፡ በተለይ፡ ለመመርመር፡ ወይም፡ ቁም፡ ነገሩ፡ ስለአንድ፡ ዓይነት፡ ሕግ፡ አወጣጥ፡
ሳይሆን፡ ስለአንድ፡ ዓይነት፡ አስተዳደር፡ ነው፡

የአሥመራው፡ ጠቅላይ፡ ንጉሠ፡ ነገሥት፡ ፍርድ፡ ቤት፡ በከሳሽ፡ ሶቼታ፡ ናስዮናል፡ ትራንስፖርት፡
ጓንድራንድ፡ ወንድማማቾች፡ እና፡ በመልስ፡ ሰጭ፡ አቶ፡ ሥዮም፡ ምስግና፡ (የፍትሐብሔር፡ ይግ
ባኝ፡ ቁጥር፡ ፻፳፭/፱፭)፡ የኢትዮጵያ፡ የሕግ፡ መጽሔት፡ ፬ኛ፡ መጽሐፍ፡ (፲፱፻፳፯፡ እ.አ.አ.)፡ ገጽ፡
፪፻፳፰—፪፻፺፪፡ የተሰጠው፡ ፍርድ፡ ይህንን፡ ሁለተኛ፡ አስተያየት፡ የትዕዛዝ፡ ቁጥር፡ ፳፯፡ አንቀጽ፡
፬፡ በመተርጎም፡ በተጨማሪ፡ ይደግፋል፡ በዚህ፡ ክስ፡ በአንቀጽ፡ ፬፡ ምክንያት፡ የውጭ፡ ሀገር፡
ሰዎች፡ በማይንቀሳቀሱ፡ ንብረቶች፡ ላይ፡ ባለንብረት፡ ሊሆኑ፡ አይችሉም፡ የሚለው፡ የፍትሐብሔሩ፡
ቁጥር፡ ፫፻፺፡ በኤርትራ፡ ለሚገኙ፡ የውጭ፡ ሀገር፡ ሰዎች፡ አይሠራም፡ ሲል፡ ፍርድ፡ ቤቱ፡ ወስኗል፡
ሆኖም፡ ይህ፡ አተረጓጎም፡ አንቀጽ፡ ፬፡ ስለማናቸውም፡ ንብረት፡ ስለሚናገር፡ ተብሎ፡ ሊለይ፡ ይች
ላል፡ አንቀጽ፡ ፬፡ “ማንኛውም፡ መብት፡ ሁሉንም፡ ዓይነት፡ ንብረት፡ ባለሀብት፡ መሆንና፡ ማዘዝም፡
መብቶች፡ ጨምሮ፡ ... በሙሉ፡ ሥራ፡ ላይ፡ መሆኑን፡ ይቀጥላል”፡ ስለሚል፡ ነው፡

20. ይህ፡ ከላይ፡ በግርጌ፡ ማስረጃ፡ ቁጥር፡ ፲፯፡ የተጠቀሰውን፡ ሚኒስትሩ፡ ገጽ፡ ፻፳፡ እና፡ ቫንደርሊንድንን፡
ገጽ፡ ፳፡ ላይ፡ ተነግሮአል፡

21. የንግድ፡ ምልክትን፡ አግባብ፡ በሌለው፡ ውድድር፡ ክስ፡ ስለማስከበር፡ ከላይ፡ በግርጌ፡ ማስረጃ፡
ቁጥር፡ ፪፡ የተጠቀሰውን፡ ጎልድበርግን፡ ይመለከቷል፡

ለሆነ ፡ የንግድ ፡ አሠራር ፡ ተቃዋሚ ፡ ነው።²² በማለት ፡ አበበ ፡ ክስ ፡ አቅርቦ ፡ ከበ ቀለ ፡ ካሣ ፡ ሊቀበል ፡ ይችላል ።

ሆኖም ፡ አግባብ ፡ የሌለው ፡ ውድድር ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ የሚቀርበው ፡ ክስ ፡ በውድድር ፡ ላይ ፡ ያሉትን ፡ ሰዎች ፡ አንዱን ፡ ከሌላው ፡ ብቻ ፡ ስለሚጠብቅ ፡ በቂ ፡ አይሆንም ፡ ፈልሳሚው ፡ ነጋዴ ፡ ካልሆነ ፡ በውድድር ፡ ላይ ፡ ሊገኝ ፡ አይችልም ፡ ያንዱን ፡ ሰው ፡ ጥበብ ፡ የወሰደ ፡ ጥበቡን ፡ ዕቃ ፡ ለመሥሪያ ፡ ካልተጠቀመበት ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ አገልግሎት ፡ መስጫ ፡ ካላደረገው ፡ ውድድር ፡ ውስጥ ፡ ሊገባ ፡ አይችልም ። አንድ ፡ የውጭ ፡ ሀገር ፡ የእንዱስትሪ ፡ ንብረት ፡ መብት ፡ ያለው ፡ ወይም ፡ የፈለሰመ ፡ ሰው ፡ በዚህ ፡ በተፈለሰመው ፡ ጥበብ ፡ የተሰሩትን ፡ ዕቃዎች ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ካላስገባ ፡ ወይም ፡ የተፈለሰመውን ፡ ጥበብ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ ካልተጠቀመበት ፡ የተፈለሰመውን ፡ ጥበብ ፡ ሊወስዱ ፡ ከሚችሉ ፡ በሀገሩ ፡ ውስጥ ፡ ከሚሠሩት ፡ ነጋዴዎች ፡ ጋር ፡ አይወዳደርም ። ይህ ፡ የሚያስከትለው ፡ ውጤት ፡ ፈልሳሚው ፡ የሚጠቀመው ፡ በተጨማሪ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ ነጋዴ ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ ነው ። ነጋዴ ፡ ካልሆነ ፡ ግን ፡ ይህን ፡ የፍልስማ ፡ ካሣ ፡ አያገኝም ፡ ማለት ፡ ነው ። ሆኖም ፡ ዓላማው ፡ መፈልሰምን ፡ ለማበረታታት ፡ ከሆነ ፡ የተደረገው ፡ ልዩነት ፡ እስከዚህም ፡ አጥጋቢ ፡ አይሆንም ።

ያም ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ አግባብ ፡ በሌለው ፡ ውድድር ፡ ላይ ፡ የተመሠረተ ፡ ክስ ፡ ያላግባብ ፡ የሚደረገውን ፡ ውድድር ፡ ለማገድ ፡ የሚወሰድ ፡ እርምጃ ፡ ብቻ ፡ ነው ። ያላግባብ ፡ ውድድር ፡ ክስ ፡ ጠባብ ፡ የሆነበት ፡ ምክንያት ፡ በነጋዴዎች ፡ መካከል ፡ ታማኝነትን ፡ የመፍጠር ፡ ግብ ፡ ፈልሳሚነትን ፡ ለመሸለምና ፡ ለማበረታታት ፡ የሚያስፈልገውን ፡ ጥበቅ ፡ ደንብ ፡ ስለማይጠይቅ ፡ ነው ። ይኸውም ፡ ባንድ ፡ በኩል ፡ የንብረት ፡ መብት ፡ ሞኖፖሊ ፡ እየሰጠ ፡ ምርምርን ፡ (ሪሰርችን) ፡ በማበረታታት ፡ የሚገኘውን ፡ ጥቅም ፡ በመመልከት ፡ ሲሆን ፡ በሌላ ፡ በኩል ፡ ደግሞ ፡ አዲስ ፡ ዘዴዎችንና ፡ ትምህርቶችን ፡ በማራባት ፡ የእንዱስትሪ ፡ ዕድገት ፡ እንዳይደክም ፡ በማድረግ ፡ ሁለቱን ፡ ተመዛዛኝ ፡ ሃሳቦች ፡ ለማስማማት ፡ ነው ።

ለ. በአዕምሮ ፡ ታስቦ ፡ የሚወጣ ፡ ሥራ ።

የፍትሐብሔር ፡ አንቀጽ ፡ ፲፩ ፡ “የሥራው ፡ ማናቸውም ፡ የአገላለጽ ፡ ዓይነት ፡ መልክ ፡ ፎርም ፡ ማንኛውም ፡ ምስጋና ፡ ወይም ፡ ግብ ፡ ቢኖረው ፡ ” (ቁጥር ፡ ፲፮፻፵፯ (፪)) ፡ ለሠራው ፡ በአዕምሮ ፡ ምርምር ፡ ባወጣው ፡ ሥራ ፡ ላይ ፡ ግዙፍነት ፡ የሌለውን ፡ የባለሀብትነት ፡ መብት ፡ ይሰጠዋል ፡ (ቁጥር ፡ ፲፮፻፵፯ (፩)) ። ከነዚህ ፡ የአዕምሮ ፡ ሥራ ፡ ከሚባሉት ፡ ሁሉም ፡ አጠቃላይ ፡ የሆነው “በሠሪያቸው ፡ አዕምሮ ፡ የተፈጠሩና ፡ የዚሁኑ ፡ አሠራር ፡ ልዩነት ፡ የሚያሳዩ ፡ ሎሌችም ፡ ሥራዎች ፡ ሁሉ ፡ ናቸው”፡ የሚለው ፡ የፍትሐብሔሩ ፡ አንቀጽ ፡ ፲፩ ፡ ቁጥር ፡ ፲፮፻፵፯ (መ) ፡ ነው ። የነዚህ ፡ ሐረጎች ፡

22. ይህን ፡ ክስ ፡ በማሸነፍ ፡ የእንዱስትሪ ፡ ንብረት ፡ መብት ፡ ሊፈጠር ፡ ባይቻልም ፡ እንኳ ፡ ተመሳሳይ ፡ የሆኑ ፡ ውጤቶችን ፡ ማስገኘት ፡ ይቻላል ። ለምሳሌ ፡ ምልክቱን ፡ በመጀመሪያ ፡ የተጠቀመበት ፡ እኔ ፡ ነኝ ፡ በሚል ፡ ምክንያት ፡ በነጋዴ ፡ በቀለ ፡ ላይ ፡ ክስ ፡ ሊያቀርብ ፡ ይችላል ፡ የነበረው ፡ ነጋዴ ፡ አበበ ፡ ንግዱን ፡ የተፈለሰመውን ፡ አብሮ ፡ ለቸርነት ፡ አስተላለፈ ፤ (ምንም ፡ እንኳ ፡ ከበቀለ ፡ በኋላ ፡ የተፈለሰመውን ፡ ጥበብ ፡ በግል ፡ መጠቀም ፡ ቢጀምርም) ፡ ቸርነት ፡ ከበቀለ ፡ በኋላ ፡ የተፈለሰመውን ፡ ለመጠቀም ፡ አንድ ፡ ዓይነት ፡ የመክሰስ ፡ መብት ፡ እንዲኖረው ፡ ያስፈልጋል ። ይህም ፡ መሆን ፡ ያለበት ፡ ምክንያት ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ ጉዳዩ ፡ ከአበበ ፡ ቁጥጥር ፡ ውጭ ፡ ቢሆን ፡ የተፈለሰመውን ፡ በአሁኑ ፡ ጊዜ ፡ ማንም ፡ ቢጠቀምበት ፡ የበቀለ ፡ ሥራዎች ፡ እውነተኛ ፡ ስላልሆኑ ፡ ነው ። እንደዚህ ፡ ከሆነ ፡ ቸርነት ፡ ለሚፈለሰመው ፡ ሥራ ፡ ለአበበ ፡ ለመክፈል ፡ ፈቃደኛ ፡ ይሆናል ፡ ማለት ፡ ነው ።

አነጋገር ፡ ሠፊ ፡ ከመሆኑ ፡ የተነሣ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ በእንዱስትሪ ፡ በኩል ፡ የፈለሰማ ቸውን ፡ ጥበቦች ፡ በአንቀጽ ፡ ፲፩ ፡ መሠረት ፡ ሊጠበቁ ፡ ይችላሉ ፡ ብሎ ፡ ለመከራከር ፡ ይችላል ።

እንደዚህ ፡ ያለው ፡ አስተያየት ፡ ግን ፡ ብዙ ፡ ተቃውሞዎች ፡ ሊቀርቡበት ፡ ይችላል ። በንግድ ፡ ሕጉ ፡ በእንዱስትሪ ፡ ንብረት ፡ መካከልና ፡ በሥነ—ጽሑፍና ፡ በኪነ ፡ ጥበብ ፡ ንብረቶች ፡ ልዩነት ፡ እንዳለ ፡ ይገልጻል ። ስለ ፡ ሥነ ፡ ጽሑፍና ፡ ስለኪነ—ጥበብ ፡ ንብረቶች ፡ የንግድ ፡ ሕጉ ፡ ቁጥር ፡ ፻፵፱(፪) ፡ አርእስቱ ፡ “የሥነ—ጽሑፍና ፡ የኪነ ፡ ጥበብ ፡ ባለሀብትነት” ፡ ወደተሰኘው ፡ ፍትሐብሔር ፡ አንቀጽ ፡ ፲፩ ፡ ይመራል ። ስለ ፡ እንዱስትሪ ፡ ንብረት ፡ ደግሞ ፡ ቁጥር ፡ ፻፵፰(፪) ፡ ወደ ፡ “ልዩ ፡ ሕጎች” ፡ ይመራል ። የዚህ ፡ ትርጉም ፡ ግልጽ ፡ ነው ። እነዚህ ፡ ልዩ ፡ ሕጎች ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ይወጣሉ ፡ ማለት ፡ ሲሆን ፡ የንግድ ፡ ሕጉ ፡ በሚወጣበት ፡ ጊዜ ፡ አብረው ፡ የታወጁት ፡ የፍትሐብሔሩ ፡ ቁጥሮች ፡ በእንዱስትሪ ፡ በኩል ፡ ለተፈለሰሙ ፡ ጥበቦች ፡ ጥበቃን ፡ ይሰጡ ፡ ዘንድ ፡ ታስበው ፡ አልወጡም ፡ ማለት ፡ ነው ።

በተጨማሪም ፡ የፍትሐብሔሩ ፡ አንቀጽ ፡ ፲፩ ፡ በእንዱስትሪ ፡ በኩል ፡ የሚፈለ ሰሙ ፡ ጥበቦችንም ፡ ይጨምራል ፡ ከተባለ ፡ ያለመመዝገብ ፡ ያለማስታወቂያ ፡ ወይም ፡ የመንግሥት ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ፡ ሳይመረምሩት ፡ አንድ ፡ በእንዱስትሪ ፡ የተፈለሰመ ፡ ጥበብ ፡ “ከታተመበት” ፡ (ማለት ፡ ለሕዝቡ ፡ ከተገለፀበት) ፡ ጊዜ ፡ ጀምሮ ፡ ቢያንስ ፡ ለ፶ ፡ ዓመት ፡ ጥበቃን ፡ ያገኛል ፡ ማለት ፡ ነው ።²³ ይህ ፡ አባባል ፡ በእንዱስትሪ ፡ ንብረት ፡ በኩል ፡ የኖረውን ፡ ሕግ ፡ ማለትም ፡ ምርምርን ፡ እያበረታቱ ፡ የተፈለሰሙ ፡ ጥበቦችን ፡ በሰፊው ፡ ከጥቅም ፡ ላይ ፡ እንዲውሉ ፡ ለማድረግ ፡ የነበረውን ፡ ጥረት ፡ ዋጋ ፡ ያሳጣዋል ። ሌላው ፡ ቢቀር ፡ እንኳ ፡ የ፶ ፡ ዓመቱን ፡ የሞኖፖሊ ፡ ጊዜ ፡ የሚወስን ፡ ሕግ ፡ ያስፈልጋል ።²⁴

ሐ. የንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ሥልጣን፤

የሕዝቡን ፡ ጥቅም ፡ ወይም ፡ ደህንነት ፡ ይጠብቃል ፡ በማለት ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ባንዳንድ ፡ የንግድ ፡ ክፍሎች ፡ ላይ ፡ ለሰዎች ፡ ሞኖፖሊ ፡ እንደሚሰጡ ፡ ይነገራል ።²⁵ ይህ ፡ ልገሣ ፡ በየትኛው ፡ የሕገ—መንግሥት ፡ አንቀጽ ፡ ሥልጣን ፡ እንደተደረገ ፡ ባይገለጽም ፡ ምናልባት ፡ በሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ አንቀጽ ፡ ፴፮ ፡ መሠረት ፡ የተፈጸመ ፡ ነው ፡ ይባላል ፡ ይሆናል ።²⁶ የተሻሻለው ፡ ሕገ—መንግሥት ፡ እ.አ.አ. በ፲፱፻፶፩ ፡ ከመታወጁ በፊት ፡ የኢትዮጵያ ፡ ነገሥታት ፡ ያለምንም ፡ ተቃውሞ ፡ የሞኖፖሊ ፡ መስጠት ፡ የበ

23. የፍትሐብሔር ፡ ሕግ ፡ ቁጥሮች ፡ ፳፻፶፱፣ እና ፡ ፳፻፸፫ ።

24. በዓለም ፡ ላይ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ለእንዱስትሪ ፡ ፈልሳሚዎች ፡ የሚሰጠው ፡ ጥበቃ ፡ ለ፲፰ ፡ ዓመት ፡ ነው ። ቢ.አይ.አር.ፒ.አይ ፡ ከላይ ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ቁጥር ፡ ፲፩ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ገጽ ፡ ፵፰ ፡ ይመለከታል ።

25. ከሁሉም ፡ የላቀው ፡ ስለተፈለሰመው ፡ የአገሪቱ ፡ የእንጀራ ፡ መጋገፊያ ፡ በቅርብ ፡ የነበረው ፡ ክርክር ፡ ነው ። ከተከራካሪዎቹ ፡ አንደኛው ፡ ግርማዊ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ስለፈቀዱልኝ ፡ የአምስት ፡ እመት ፡ ሞኖፖሊ ፡ ይገባኛል ፡ ባይ ፡ ነው ። አሁን ፡ ከሱ ፡ በአዲስ ፡ አበባ ፡ ከፍተኛው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ይገኛል ።

26. ተፈላጊ ፡ የሆነው ፡ የአንቀጽ ፡ ፴፮ ፡ ክፍል ፡ “ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ የበላይ ፡ ገዥ ፡ በመሆኑ ፡ በማናቸውም ፡ ጊዜ ፡ የንጉሠ ፡ ነገሥቱን ፡ መንግሥት ፡ ግዛት ፡ ... የነዋሪዎቹንም ፡ ጥቅምና ፡ ደህንነት ፡ ... በዚህ ፡ ሕገ—መንግሥት ፡ የተጻፉት ፡ ቃሎች ፡ ሳይጎድሉ ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ የተገለጹትን ፡ ተግባሮች ፡ ሁሉ ፡ ለማስፈፀም ፡ የሚያስፈልጉትን መብቶችና ፡ ሥልጣኖች ፡ አሉት” ይላል ። በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ላይ ፡ ስለተሰጡት ፡ የተለያዩ ፡ አተረጓጎሞች ፡ ጄ.ሲ.ኤን. ፖል ፡ እና ፡ ክላፊም ፡ ኢትዮጵያን ፡ ኮንስትትዩሽናል ፡ ዴሞክራሲ ፡ ሚኒስትር ፡ ጀጅ ፡ መጽሐፍ ፡ (፲፱፻፸፩ ፡ እ.አ.አ.) ፡ ገጽ ፡ ፴፻፵፩—፴፻፵፩ ፡ ይመለከታል ።

ላይነት ፡ ሥልጣን ፡ ነበራቸው ።²⁷ የሀገሪቷን ፡ የእንዳስትሪ ፡ እድገት ፡ ወይም ፡ ለሕዝቡ ፡ ጤንነት ፡ የሚጠቅመውን ፡ ነገር ፡ ለፈለሰው ፡ ሰው ፡ መሸለም ፡ ከንጉሠ ፡ ነገሥታዊ ፡ ሥልጣን ፡ ውጭ ፡ ነው ፡ ለማለት ፡ አይቻልም ። በሠፊው ፡ ሲነበብ ፡ አንቀጽ ፡ ፴፯ ፡ የሚናገረው ፡ በሕገ—መንግሥቱ ፡ ሌሎች ፡ አንቀጾች ፡ ለንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ከተሰጡት ፡ ሥልጣኖች ፡ ውጭ ፡ ስላሉት ፡ ቀሪ ፡ ሥልጣኖች ፡ ነው። በተጨማሪም ፡ ሕገ—መንግሥቱ ፡ በሚለው ፡ አሠራር ፡ መሠረት ፡ ሕጎች ፡ እስኪሻሻሉ ፡ ድረስ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ከዚያ ፡ ወዲህ ፡ ያወጁአቸው ፡ ሕጎች ፡ የንጉሠ ፡ ነገሥቱን ፡ ቀሪ ፡ ሥልጣኖች ፡ አግኝተው ፡ ይይዙ ፡ ይሆናል ።

እንደ ሕገ—መንግሥቱ ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ አንቀጽ ፡ ፴፯ ፡ ምናልባት ፡ ንጉሠ ነገሥቱ ፡ ሞኖፖሊ ፡ እንዲሰጥ ፡ የታሰበ ፡ አይደለም ። አንቀጽ ፡ ፴፯ ፡ “ማንኛውም ፡ የኢትዮጵያ ዜጋ ፡ በሕግ ፡ መሠረት ፡ ማናቸውንም ፡ ዓይነት ፡ ሥራ ፡ እየሠራ ፡ ለመኖር ፡ ... መብት ፡ አለው” ይላል ። ይህን ፡ መሠረታዊ የሆነ ፡ ሕገ—መንግሥታዊ ፡ መብት ፡ ሊቀንስ ፡ የሚችል ፡ “ሕግ” ፡ ብቻ ፡ ነው ። በሕገ—መንግሥቱ ፡ መሠረት ፡ መብትን ፡ ሊቀንስ ፡ ከተፈለገ ፡ በአንቀጽ ፡ ፳፭ ፡ መሠረት ፡ መሆን ፡ አለበት ። ማስታወቂያ ፡ ሳይወጣ ፡ ላንድ ፡ ሰው ፡ የሚደረግ ፡ የተለየ ፡ ስጦታ ፡ አሁን ፡ እንደምንነጋገር በት ፡ ዓይነት ፡ “ሕግ” ፡ ሊቆጠር ፡ አይችልም ። እንዲሁም ፡ በንግድ ፡ ሕጉ ፡ ቁጥር ፡ ፳፪ ፡ እና ፡ ፳፫ ፡ መሠረት ፡ “ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ የንግድ ፡ ማኅበር ፡ ስለንግድ ፡ በወጡት ፡ ሕጋዊ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ያሉበትን ፡ ግዴታዎችን ፡ እየፈፀመ” ፡ እና ፡ “በሕግ ፡ የተከለከሉ ፡ ወይም ፡ የተወሰኑ ፡ ነገሮችን” እየተመለከተ ፡ ማንኛውንም ፡ የንግድ ፡ ሥራ ፡ ለመሥራት ፡ መብት ፡ አለው ። ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ከፓርላማው ፡ ጋር ፡ ይህ ፡ በሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ የተሰጠ ፡ የመነገድ ፡ መብት ፡ መኖሩን ፡ አረጋግጠዋል ። ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ የሚደረጉ ፡ የዚህ ፡ መብት ፡ ቅንሳ ፡ ውሳኔዎች ፡ ንጉሠ ነገሥቱ ፡ እና ፡ ፓርላማው ፡ በተስማሙበት ፡ ሕጎች ፡ መሠረት ፡ ብቻ ፡ መሆን ፡ አለባቸው ።

እስካሁን ፡ ያየናቸው ፡ አስተያየቶች ፡ ሕገ ፡ መንግሥቱ ፡ ከታወጀ ፡ ወዲህ ፡ ንጉሠ ነገሥቱ ፡ ላንዳንድ ፡ ሰዎች ፡ በሰጡት ፡ የተወሰኑ ፡ ሞኖፖሊዎች ፡ በሕግ ፡ ፊት ፡ ምን ፡ ያህል ፡ አጥጋቢ ፡ መሆናቸው ፡ ጥርጣሬን ፡ ያሳድራል ። ያም ፡ ሆነ ፡ ይህ ፡ ንጉሠ ነገሥቱ ፡ ሞኖፖሊን ፡ መስጠቱ ፡ ለኢትዮጵያ ፡ ሕዝብ ፡ ጥቅምና ፡ ደህንነት ፡ አስፈላጊ ፡ መሆኑን ፡ ማመናቸውንና ፡ የእንዳስትሪ ፡ ንብረት ፡ መብቶችን ፡ የሚያስከብር ፡ አዋጅ ፡ ማስፈለጉን ፡ ያመለክታል ።

መ. የፈቃድ ፡ (የሌችንሳ) ፡ ሕግ ፤

አንድ ፡ ሰው ፡ ንግድ ፡ ወይም ፡ የእንዳስትሪ ፡ ሥራ ፡ ከመጀመሩ ፡ በፊት ፡ የመንግሥት ፡ ፈቃድን ፡ እንዲያገኝ ፡ የሚያዙት ፡ በቅርብ ፡ ጊዜ ፡ የወጡት ፡ የንግድና ፡ የእንዳስትሪ ፡ ፈቃድ ፡ አዋጆች ፡²⁸ መንግሥቱ ፡ ፈልሳሚዎችን ፡ እንዲጠብቅ ፡ ያስች

27. ለምሳሌ ፡ አፄ ፡ ምኒልክ ፡ እ.አ.አ. በጥር ፡ ፴ ፡ ፲፱፻፳ ፡ ከሸመን ፡ ደፈር ፡ ፍራንኮ ፡ ኢንዮጵያ ፡ ደ ፡ ጂቡቲ ፡ አ ፡ አዲስ ፡ አበባ ፡ ከባንያ ፡ ጋር ፡ ባደረጉት ፡ ውል ፡ የሰጡትን ፡ ሞኖፖሊ ፡ ሥልጣን ፡ ይመለከታል ።

28. የእንዳስትሪ ፡ ፈቃድ ፡ አዋጅ ፡ እ.አ.አ. ሺ፱፻፳፩ ፡ አዋጅ ፡ ቁጥር ፡ ፪፻፺፪ ፡ ነጋሪት ፡ ጋዜጣ ፡ ፴ኛ ፡ ዓመት ፡ ቁጥር ፡ ፴፩ ፤ የውጭ ፡ ሀገር ፡ ንግድ ፡ አዋጅ ፡ (ሺ፱፻፳፩ ፡ እ.አ.አ.) ፡ አዋጅ ፡ ቁጥር ፡ ፪፻፺፫ ፡ ነጋሪት ፡ ጋዜጣ ፡ ፴ኛ ፡ ዓመት ፡ ቁጥር ፡ ፴፪ ፤ የሀገር ፡ ውስጥ ፡ ንግድ ፡ አዋጅ ፡ (ሺ፱፻፳፩ ፡ እ.አ.አ.) ፡ አዋጅ ፡ ቁጥር ፡ ፪፻፺፬ ፡ ነጋሪት ፡ ጋዜጣ ፡ ፴ኛ ፡ ዓመት ፡ ቁጥር ፡ ፴፪ ።

ለው ፡ ይሆናል ።²⁹ በነዚህ ፡ አዋጆች ፡ በተሰጠው ፡ ሥልጣን ፡ መሠረት ፡ የንግድ ፡ የእንዲደረግለት ፡ ተረጋግጦ ፡ ሚኒስቴር ፡ ፈቃዱ ፡ የተሰጠው ፡ ሰው ፡ አንድን ፡ የተፈለሰመ ፡ ጥበብ ፡ ወይም ፡ ዘዴ ፡ እንዲያጠቀምበት ፡ ሊከለክል ፡ ይችላል ።³⁰ ምናልባት ፡ ይህ ፡ ዘዴ ፡ ችግሩን ፡ ለጊዜው ፡ እንዲያቃልል ፡ የተደረገ ፡ ይሆናል ። ሆኖም ፡ የፈልሳሚውም ፡ ሆነ ፡ የሕዝቡ ፡ ጥቅም ፡ ተሟልቶ ፡ አልተጠበቀም ።

ከሁሉም ፡ የከበደው ፡ ችግር ፡ አንድ ፡ ፈልሳሚ ፡ ለፈለሰመው ፡ ነገር ፡ ጥበቃ ፡ እንዲደረግለት ፡ ሚኒስትሩን ፡ በጠየቀ ፡ ጊዜ ፡ ሚኒስትሩ ፡ ለመፍቀድ ፡ ለመከላከልም ፡ ሆነ ፡ የጠያቂውን ፡ መብት ፡ ለመወሰን ፡ የተሰጠው ፡ ሥልጣን ፡ ነው ። ባንድ ፡ በኩል ፡ ሚኒስትሩ ፡ ይህን ፡ ሥልጣን ፡ ፈልሳሚው ፡ የፈጠረውን ፡ ነገር ፡ ለሕዝቡ ፡ እንዲያስታውቅና ፡ ፈቃድ ፡ በግዴታ ፡ ያወጣ ፡ ዘንድ ፡ ሊያስገድድበት ፡ ይችላል ። በሌላ ፡ በኩል ፡ ደግሞ ፡ ሚኒስትሩ ፡ ከሥልጣኑ ፡ አልፎ ፡ ሰው ፡ እየለየ ፡ ሊጠቅምበትና ፡ ሊጎዳበት ፡ ይችላል ።

ምንም ፡ እንኳ ፡ ፈቃድ ፡ ጠያቂው ፡ ፈልሳሚ ፡ ከሚኒስትሩ ፡ ጋር ፡ በመጀመሪያ ፡ ስምም ፡ ቢሆን ፡ በኋላ ፡ ጥበቃው ፡ ይቀጥልለታል ፡ ማለት ፡ አይደለም ። ሚኒስትሩ ፡ ገደቡን ፡ ወይም ፡ ስምምነቱን ፡ የሚጠብቅበት ፡ የጊዜ ፡ መጠን ፡ ስሌዳ ፡ ፈቃዱን ፡ ይቀጥል ፡ ዘንድ ፡ የተጣለበት ፡ ግዴታ ፡ የለም ። ይህም ፡ ፈልሳሚው ፡ ከአንድ ፡ ዓመት ፡ በላይ ፡ ሚኒስትሩ ፡ ጥበቃውን ፡ እንዲያረዝምለት ፡ ሊያስገድድው ፡ እንዲችል ፡ አያደርገውም ። ከዚህ ፡ የሚከተለው ፡ ችግር ፡ የተፈለሰመው ፡ ጥበብ ፡ የሚዳብርበትን ፡ ገንዘብ ፡ ማግኘቱ ፡ ይሆናል ። ሊፈጠር ፡ የሚችለው ፡ ሌላው ፡ ችግር ፡ ደግሞ ፡ ፈቃድ ፡ የሚመለከተው ፡ ፈቃድ ፡ ተቀባዩንና ፡ ሚኒስትሩን ፡ ብቻ ፡ ስለሆነ ፡ ፈልሳሚው ፡ በፈቃዱ ፡ ላይ ፡ የተደረጉትን ፡ ውሳኔዎች ፡ ለማስከበር ፡ ክስ ፡ በፈቃድ ፡ አውጭው ፡ ላይ ፡ ለማምጣት ፡ አለመቻሉ ፡ ነው ። ተወዳዳሪ ፡ ነጋዴዎች ፡ ሊያመጡ ፡ በሚችሉት ፡ የክስ ፡ ብዛት ፡ የተነሣ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ሌሎች ፡ ባለፈቃዶች ፡ ያላቸውን ፡ የመክሰስ ፡ መብት ፡ ለመስጠት ፡ ይነፍጉ ፡ ይሆናል ። ፈልሳሚው ፡ ሚኒስትሩ ፡ ፈቃዱን ፡ እንዲሠርዝ ፡ ቢያግባባው ፡ ወይም ፡ በባለፈቃድ ፡ አውጭው ፡ ላይ ፡ የወንጀል ፡ ክስ ፡ ቢያቀርብበት ፡ እንኳ ፡ እንዲህ ፡ ያለው ፡ እርምጃ ፡ ብዙውን ፡ ጊዜ ፡ በፓለቲካ ፡ ምክንያት ፡ ሊዘገይና ፡ ድርድር ፡ ሊያስገባው ፡ ይችላል ።

29. ለምሳሌ ፡ ያህል ፡ በግርጌ ፡ ማስረጃ ፡ ቁጥር ፡ ፳፭ ፡ በተጠቀሰው ፡ የሀገር ፡ ውስጥ ፡ ንግድ ፡ አዋጅ ፡ በአንቀጽ ፡ ፫ ፡ ንዑስ ፡ አንቀጽ ፡ ፫ ፡ እና ፡ በአንቀጽ ፡ ፮ ፡ መሠረት ፡ ከሆነ ፡ “ለማንኛውም ፡ የንግድ ፡ ሁኔታ” ፡ ሚኒስትሩ ፡ የፈቃዶችን ፡ ቁጥር ፡ ለመወሰን ፡ ይችላል ። ይህን ፡ ሰፊ ፡ ሥልጣን ፡ መግቻ ፡ እውነተኛው ፡ ገደብ ፡ ቁጥሮችን ፡ የሚወስኑ ፡ ደንቦች ፡ ማውጣቱ ፡ ነው ።

30. በሚኒስትሩ ፡ በተላለፈ ፡ ሴርኩለር ፡ በአዲስ ፡ አበባ ፡ ያለው ፡ የአመዘጋገብ ፡ ሥነ—ሥርዓት ፡ እንደሚከተለው ፡ ተገልጽዋል ፡—

የእንዲደረግለት ፡ ባለቤትነት ፡ መብትን ፡ ወይም ፡ የንግድ ፡ ምልክት ፡ የምስክር ፡ ወረቀቶችን ፡ ለማግኘት ፡ የሚያመለክቱ ፡ ወዲያውኑ ፡ የቀደምትነት ፡ ምዝጋባዎችንና ፡ የማስጠንቀቂያ ፡ ማስታወቂያዎችን ፡ ማስገባት ፡ አለባቸው ፡ ... አንድ ፡ ማመልከቻ ፡ እንደገባ ፡ እንደያይነቱ ፡ ፍለጋ ፡ ይቀጥላል ፤ በስም ፡ ማስገቢያ ፡ ካርድ ፡ ውስጥ ፡ ለመዝገቡ ፡ የደረሱ ፡ ወይም ፡ የተመዘገቡ ፡ የባለንብረት ፡ ስሞችና ፡ የሚመሳሰሉ ፡ ወይም ፡ የሚያሳስቱ ፡ ምልክቶች ፡ ተለቅመው ፡ ይወጣሉ ። መሥሪያ ፡ ቤቱ ፡ ማመልከቻዎችንና ፡ የተያያዙ ፡ መዝገቦች ፡ የተሟሉና ፡ ትክክል ፡ ሆነው ፡ ካገኛቸው ፡ ከታተመበት ፡ አንድ ፡ ወር ፡ በኋላ ፡ አመልካቹ ፡ የምስክር ፡ ወረቀት ፡ ይሰጠዋል ፤ ይኸውም ፡ የሚሆነው ፡ የእንዲደረግለት ፡ ባለቤትነት ፡ መሥሪያ ፡ ቤት የተቀበላቸው ፡ ማመልከቻዎች ፡ አጠራጣሪ ፡ ካልሆኑ ፡ ነው ።

ስለ ፡ ንግድ ፡ ምልክት ፡ ሴርኩለር ፡ ፩ኛ ፡ መጽሐፍ ፡ ቁጥር ፡ ፪ ፡ (ጥር ፡ ፲፱፻፸፩ ፡ እ.አ.አ.) ፡ ገጽ ፡ ፩—፪.

በእንዲሁት ሪ : በኩል : የሚፈለሰሙትን : ጥበቦች : ለመጠበቅ : ያሉን : ሌሎች : አስተሳሰባዊ : ምርጫዎች : በውጭ : ሀገር : ያሉትን : የእንዲሁት ሪ : ንብረት : ባለቤትነት : ሕጎች : መሠረታዊ : ጠባዮች : አልያዙም ። እነዚህ : ጠባዮች : አንድ : ፈልሳሚ : ያገኘው : ጥበብ : እርግጠኛ : “የተፈለሰመ” : መሆኑን : ለማረጋገጥ : አንድ : የመንግሥት : መሥሪያ : ቤት : ከመረመረለት : በኋላ : በሕዝብ : መዝገብ : እንዲያስመዘግብና : በተለየ : የመንግሥት : መጽሔት : እንዲያስታውቅ : ያደርጋሉ ። እንዲሁም : ለተወሰነ : ጊዜ : (ለምሳሌ : ለእንዲሁት ሪ : ጥበቦች : ፍልሰማ : ብዙውን : ጊዜ : የአሥራ : ስምንት : ዓመት) : የሞኖፖሊ : መብት : እንዲሰጠው : ያደርጋል ። እነዚህ : ጠባዮች : የወጡበት : ዓላማ : የፈልሳሚውንና : እንዲሁም : የሕዝቡን : ጥቅሞች : ሳያዛቡ : በትክክል : ለመያዝና : እነዚህ : ጥቅሞች : ሳይበደሉ : በማመዛዘን : የእንዲሁት ሪ : ንብረት : መብቶችን : ለመጠበቅ : ነው ። የእንዲሁት ሪ : የንብረት : መብትን : ለማበራረትና : ለመቆጣጠር : የሚያስችለው : ሕግ : ራሱን : ችሎ : በመጠናቀቅ : የወጣ : ሕግ : ብቻ : ነው ።

፬. አስተዳደሩ :—

በሚኒስትሮች : ሥልጣን : መግለጫ : ትዕዛዝ : ቁጥር : ፳፬(መ) : በትዕዛዝ : ፵፮ እ.አ.አ. በ፲፱፻፳፮ : ተሻሽሎ በተሰጠው : ሥልጣን : መሠረት : የንግድና : ኢንዱስትሪ : ሚኒስቴር : በአዲስ : አበባና : በአሥመራ : “የእንዲሁት ሪ : ንብረት : ባለቤትነትንና : የንግድ : ስም : መዝገብ” : አቋቁሟል ። የሚኒስቴሩም : አጠቃቀሙን : የሚመለከቱ : ሕጎች : በማውጣት : ሠራተኞቹ : በዚህ : መዝገብ : እንዴት : ለመጠቀም : እንደሚችል : ልምምድ : አግኝተዋል ። የእንዲሁት ሪ : ንብረት : መብትን : የሚመለከት : ሕግ : ቢወጣ : ያለብዙ : ችግር : ማስልጠንና : ወጪ : የኖረውን : አሠራር : ከሕጉ : ጋር : ማዋህድ : ይቻላል ።

መደምደሚያ ።

ባሁኑ : ጊዜ : የንግድ : ስሞች : አግባብ : በሌለው : ውድድር : ክስ : ቢከበሩም : እንዲሁም : አንዳንድ : ስሞች : በልዩ : ልዩ : አስተሳሰቦች : መሠረት : ሌሎችን : የእንዲሁት ሪ : ንብረት : መብቶች : ለማስከበር : ቢችሉም : በመጀመሪያ : በንግድ : ሕጉ : እንደታየው : ልዩ : ልዩ : ማውጣቱ : ለብዙዎቹ : ጥርጣሬዎች : መፍትሔ : እንደሚሆንላቸውና : ልዩ : ልዩ : የእንዲሁት ሪ : ጥቅሞችን : የሚመለከቱትን : የተለዩ : ችግሮች : በዝርዝር : እንደሚቆጣጠር : ይታመናል ። ባሁኑ : ጊዜ : በኢትዮጵያ : አንድ : እንዲሁት ሪ : ለምርምር : (ሪሰርች) : ብዙ : ገንዘብ : ለማጥፋት : ስለማይችልና : የውጭ : ሀገርንም : ቴክኖሎጂ : ለማግኘት : ስለማይችል : “ልዩ” : ሕግ : መውጣቱ : አስፈላጊ : አይደለም ። ሆኖም : የእንዲሁት ሪ : ንብረት : መብትን : የሚጠብቅ : ሕግ : ቢወጣ : የውጭ : ሀገር : ካፒታል : ወደሀገሪቷ : ይስባል ። እንዲሁም : ልዩ : ሕግ : ቢወጣ : የተፈለሰሙ : ጥበቦችን : በሀገሪቷ : ውስጥ : ከጥቅም : ላይ : እንዲውሉ : የሚያደርገውን : የካፒታል : መሳብ : እንደፈቃድ : ማውጣት : ካሉት : ግዴታዎች : ጋር : ሊያመጣጥን : ይችላል ። ስለዚህ : የንጉሠ : ነገሥቱ : መንግሥት : የልማትና : የንግድ : መመሪያ : በሚያወጣበት : ጊዜ : አጠቃላይ : የሆነ : የእንዲሁት ሪ : ንብረት : ሕግ : ለማዘጋጀትና : ለማወጅ : አጥብቆ : ማሰብ : አለበት ።

IF IT IS INSURANCE, IT IS

THE
LION INSURANCE COMPANY
(SHARE COMPANY)

SYMBOL OF SERVICE AND SECURITY

LIFE AND ALL KINDS OF INSURANCE TRANSACTED

Head Office:

Addis Ababa P.O.Box 1167 Tel. 447070-4

Branches:

Asmara	"	949	"	113230
Dire Dawa	"	269	"	113733
Nazareth	"	107	"	112066